

ՊԱՅՄԱՆՔ

ՊՈՒԼԱՐԻՍ

Տարեկան 12 Ժր.

Վեցամսեայ 6 Ժր.

ԱՐՏԱՍԱՀԱՆԱՆ

Երկու քիւրակի ծրարով
Տարեկան . . . 14 Ժր.

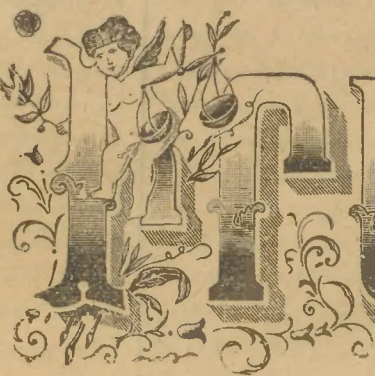
Վեցամսեայ . . . 7 Ժր.

ԱՍԵՐԻԿԱ

Տարեկան 2. 60 Տօլար
Վեցամսեայ 1. 50 »

ԿԱՆԽԻԿ

Մանուցման տողը
20 սանթիմ

ԼՐԱԳԻՐ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԳՈՒԻ ՍԵՆ ՉՈՐԵՔԵՐԹԻ ԵՒ ՇԱՐԱԹ

ՀԱՍՑԻ

Rédaction du journal

„Iravounk“

VARNA (Bulgarie)

Редакция

на вѣстникъ

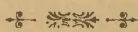
„Иравункъ“

ВАРНА

Գրութուններ եւ լեւ
տրուիր

ՊՈՒԼԱՐԱՀԱՅՈՑ

ՍԶԳ. ԿԱԼՈՒԱԾՆԵՐԸ

Վառնայի Թաղ. Խորհուրդը
յիսուսի չափ ազգայնաց ուղղեց
հետեւեալ նամակը.

Հէր,

Խորհուրդս համախորհուրդ պատ.
Հողաբայ ձեռնարկ հետ անհրաժեշտ
համարելով զպրօքի եկամուտները
ապահովող մի քանի կալուածներ
ձեռք բերել կը փափաքի Ազգ. Իշ-
խանութիւններէ անկախ բոլորովին
նոր ընկերութիւն ժը կազմել, որ
նպատակ ունենայ այդ գաղափարը ի-
րագործել:

Սոյն խնդրով եւ զայն իրական-
նացնելու միջոցներու վրայ խորհրդակ-
ցելու համար կը խնդրենք որ հաճիք
յառաջիկայ կիրակէ, 8 յունվար, ի
ժամ երկուք. 4 1/2 օրէն վերջ ներկայ
գտնուի ընդհանուր ժողովին յ'Ազգ.
վարժարան:

Ի Դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ
ատենադպիր ատենապետ
Ն. Գ. Քիւսսանեան Խ. Ազնաւորեան

Առաջարկուած ժողովը որոշեալ
օրը չը գումարուեցաւ, հրաւի-
րելոց մեծագոյն մասին բացա-
կալութեան պատճառաւ. այլ ա-
տով միայն ապացուցուած եղաւ
թէ տեղւոյս արդի ազգ. պաշտօ-
նական մարմինները իրենց հո-
գածութեան նիւթ ըրած են ոչ
թէ միայն ներկան այլ և ապա-
գան Վառնայի հայ դաղթա-
կանութեան: Թաղ. Խորհրդոյ
յղացած խորհուրդը թէեւ դը-
ժուար իրականանալի, բայց վեր-
ջապէս ապագայ պէտքի մը պա-
հանջն է որ կը մատնանը-
շուի:

Պուլկարահայ հին գաղթակա-
նութիւնը, հակառակ դարերէ ի
վեր այս երկրին մէջ հաստատ-
ուած ըլլալուն, հոգ չէ ունեցեր
տեղական եկեղեցին ու վարժա-
րանը կալուածներով օժտելու և
այդ միջոցաւ անոնց գոյութիւ-
նը և յարատեւութիւնը ապահո-
վելու: Ասկէ տասը տարի առաջ
Պուլկարիոյ որ բազմահայ քա-
ղաքը որ երթալինք, չէինք տես-
ներ հայ եկեղեցի մը և վարժա-

րան մը որ քանի մը կալուած-
ներ ունենար: Այս կողմերու
Հայերը Թուրքիոյ տիրապետու-
թեան ատեն թէեւ Պուլկարնե-
րու, Յոյներու և Հրէաներու բազ-
մատմամբ էն նպաստաւոր դիր-
քերու տիրացած և բարեկեցիկ
վիճակ մը ունեցած են, բայց
բնաւ մտքերնէն անցուցած չեն
տեղւոյն եկեղեցւոյն և վարժա-
րանին ապագան ապահովելու
պէտքը: Իրենց միակ ձգտու-
մը եղած է Երուսաղէմ երթալ
«Հաճ-աղա» կոչուելու համար:

Սակայն այսօր գոհութեամբ
պէտքէ արձանագրել թէ, սա վեր-
ջի 8-10 տարուան շրջանին մէջ ե-
րեան ելած կոտորներով և ժրա-
ջան Թաղ. Խորհուրդներէ ունեց
գտնուի ջանքերուն շնորհիւ, բա-
ւական ազգային կալուածներ
մէջ տեղ գալ օկսան. և այժմ
կարելի է ապահովապէս բնել
թէ Շուսլայի, Սիլիստրէի և Ռուս-
չուքի եկեղեցիներուն սեփական
կալուածներու հասոյթներովը
կրնայ դոյրուիլ տեղական ազգ.
վարժարաններու ծախքին գրեթէ
կէսը: Ուրիշ հայաբնակ քաղաք-
ներ նուազ բազմաւոր են քան
վերոյիշեալ երեք քաղաքները.
իսկ Վառնան բոլորովին գոթաղ-
է ալ, տեսակետով: Այս քաղա-
քի նախորդ հայ սերունդը գրե-
թէ ոչ մէկ կալուած չէ ձգեր ա-
պագայ սերունդին: այնպէս որ
ամեն օր ամեն ամիս անաղին դը-
ժուարութիւն կը կրեն թաղական-
ներ և հոգաբարձուներ ազգային
պաշտօնականներու ամսաթոշակնե-
րը վճարելու համար. պէտք է
նաեւ ըսել թէ ամեն տեղէ աւելի
Վառնայի վարժարանը խանդա-
րուելու վտանգին ենթակայ է, ե-
թէ 1-2 տարի անհոգ թաղականնե-
րու ու հոգաբարձուներու ձեռքը
մնայ և կամ տաղնապալի տարիի
մը հանդիպի:

Հիները այդ վտանգը չեն կան-
խատեսեր. արդի պաշտօնական
մարմինը զայն լաւ կը տեսնէ
և միջոց մը կառավարի: Պէտք
է ուժ տալ իրեն: Աւելի պարտք
կը ծանրանայ բնիկ Վառնացի-

ներուն վրայ, որոնք իրենց ծը-
նողներուն անհոգութիւնը գոնէ
ասկէ յետոյ դարձանելու են:
Վստահ ենք թէ նորեկ գաղթա-
կաններն ալ որոնք «եապանճի»
կը կոչուին տեղացիներէ, իրենց
բամբին ինկածը պիտի ընեն, որ-
չափ որ ալ անոնց ծնողները
ծննդավայրերնուն մէջ եկեղե-
ցին ու վարժարանը կալուածնե-
րով օժտելու կանխահոգութիւնը
ունեցած և այդ պարտքը կատա-
րած ըլլան:

ԸՆՏԻՐ ՄՏՔԵՐ

Ընտիր սրտերը վերապահու-
թեամբ միայն անձնատուր կըլ-
լան ուրիշներու:

—Դաստիարակութիւնը ամ-
բողջ կեանքի գործառնութեան
պատրաստութիւնն է:

—Սիրտը հազար առիթներու
մէջ կը սրբագրէ մտքի անիրա-
ւութիւնները:

—Նախանձը փոքր հոգիներու
բաժինն է:

—Դէպի բարեգործութիւն ա-
ռաջին քայլը բնաւ չարիք չընե-
լնն է:

—Մարդիկ կան որոնց համար
կեանքը երազ մըն է միայն:

—Աւելի քաջասրտութիւն
պէտք է քան թէ միտք ճիշդ
խորհելու համար:

—Սուտը աւելի շուտ կը տա-
րածուի քան թէ ճշմարտութիւ-
նը:

—Մահը, ինչպէս կեանքը իր
անիրաւութիւնները ունի:

—Խենթերը երբեմն իմաս-
տուններ են:

—Արուեստը իմաստունին կա-
խարդութիւնն է:

—Մարդ իր չունեցած առա-
քինութեան կը սքանչանայ:

(Թարգ. Ֆրանսէրէնէ)

ՉԵՐԱԶ—ՄԵԼԻՔՈՎ

Վ Է Ճ Ը

Մեր ընթերցողներուն արդէն
ծանօթ է թէ դաշնակցական
տօք. Մէլիքով մենամարտի հրա-
ւիրած էր Տ. Մինաս Չէրազը:
Լ'Առաւելի վերջին թիւը եկաւ
այդ վէճին բոլոր մանրամաս-
նութիւնները պարզեց. փոխա-
նակուած նամակներէն ալ կեզրա-
կացուի թէ Տ. Չէրազ ողորդն-
քով մենամարտի եզրադրասպա-
նութեան դէմ ըլլալով, առա-
ջարկած է խնդիրը ներկայացը-
նել Հայերէ բաղկացած պատուոյ
ատենանի մը որուն վճիռը ինչ
որ ալ ըլլայ ինք ատոր պիտի հա-
մակերպի: Սակայն Մելիքով փո-
խանակ այս բանաւոր առաջար-
կը ընդունելու ելած է կուսակ-
ցական նեղ հայեացքներէ ա-
ռաջնորդուած, Չէրազը օտարնե-
րու առջեւ բարոյապէս մեռցնե-
լու չար նպատակաւ, ֆռանսերէն
թերթներու մէջ զանի անուանա-
րու նամակներ հրատարակել
տալու և հրապարակաւ վատ (չաշ)
անուանելու:

Տօք. Մելիքովի այս հայտն ան-
վայել արարքին ի պատասխան
Տ. Չէրազ հետեւեալ տողերը կար-
ձանագրէ իր վերջին թերթի մէջ:

Ես իր ասական ոխը յագեցնելու
համար Տօք. Լօրիս - Մէլիքով հետեւ-
եալ օրը հրատարակել կուտար այս
երկու նամակները Օռօռի եւ Իււսանի-
քի մէջ եւ յետոյ «Բոս-Առմէնիա» յի
մէջ. թերթեր որոնց ընթերցողները
բոլորովին անտեղեկ էին, վէճին հան-
գամա՞քն: Ասկէ յետոյ անոնք պիտի
հաւատան թէ Հայոց մէջ վատեր կան,
եւ պիտի հասկնան թէ հայ հայրենա-
սէրները արիւնհանգ պառակտումե-
րով բաժնուած են: Այս հրատարա-
կութիւնները կը ծառայեն միմիայն յու-
սահատեցնելու հայերը ու իրենց բա-
րեկամները եւ ուրախացնելու մեր
ցեղին անհամար պարսաւիչները ու թըշ-

նամբները :

Այս գայթակղութենէն զգուշանալու համար էր որ առաջին օրէն մենք պահանջեցինք Հայերէն բաղկացեալ պատուոյ ասեանի մը կազմութիւնը: Մենք միշտ խրատած ենք մեր աղտոտ լաթերը մեր մէջ լուալ: Եւ մենամարտի մը սպանալիքը չը պիտի կրնար մեզ մեր կարծիքը փոխել առաջ:

Մենք ունինք ուրիշ սկզբունք մըն ալ զոր նաեւ չէինք կրնար լքանել. մենք համոզուած խաղաղասիր մըն ենք: Առաջին յօդուածը գրի մենք կը հրատարակէինք 1868 յուլիս 13/25 ինչ, պոլսական մամուլին մէջ խաղաղասիրական ճառ մըն էր, անկէ ի վեր մենք չենք դադարած պարսաւելէ բիրտ ուժի բոլոր գործողութիւնները: մենամարտներ, պատերազմներ, քաղաքական ըսպաննութիւններ կամ ուրիշներ: Մեր ընթերցողները մոռցած չեն թէ ողբացեալ Տէյլիեանի սպաննութեան առթիւ, մենք համակրանք կը յիշէինք Բօլ Ատամի սախաքը: « Մարդասպանի ոճրէն աւելի վատ ոճիր չկայ. ինչ որ ալ ըլլայ սպաննութեան պատճառը »:

Մեզ համար, մենամարտն ալ մարդասպանութիւն է, որ կը գործուի պայմանադրական որոշ կանոններու համաձայն: Այդ վրէժխնդրութեան գործ մըն է, եւ ոչ վիճարանալ փաստ մը: Մենամարտի հրաւիրողը կապաղուցանէ թէ ինք կատարած է, բայց ոչ իրականութեան մէջ: Տօք Լօրիս—Մէլիքովը կը պատկանի կուսակցութեան մը որ Ռուսիոյ համար մամուլ ազատութիւն կը պահանջէ. ո՛ր կը մնար մամուլ ազատութիւնը երբ լրագրող մը ազատ չըլլար փոքր քննադատութիւն մ'ընելու, առանց ենթարկուելու զընդակի մը կամ սուրի հարուածէ մը:

Մեր վկաններն մին մեզ հաղորդեց թէ Մ. Բիլյաղը յայտարարած է զեկտօ 2 ի տեսակցութեան միջոցին, թէ ինք երկու անգամ վկայի դեր կատարած է պատուոյ գործերու մէջ, բայց ինք անձնապէս կը դատապարտէ մենամարտը եւ կը մերժէ զէնքերու միջոցաւ հատուցումը: Մ. Ա. Պէշուտ ալ իր կարգին մեզ յայտարարած է թէ մերժած է կոտորել մահն անգամ որ ինք մենամարտի հրաւիրուած է: Մենք յաճախ

կը կարդանք Բարեգեան մամուլին մէջ թէ այսինչ կամ այնինչ ֆուսանացի լրագրողը մենամարտ մը մերժած է, «միմիայն իր սկզբունքներուն, իր քաղաքական ընկերական եւ խաղաղաբարական կարծիքներուն պատճառաւ»: Երբ ֆուսանացիները որոնց մէջ մենամարտը դարձաւ որ հաստատութիւն մըն է, կը մերժեն ենթարկուիլ այս զգուշելի եւ բարբարոս սովորութեան, առանց դանոնք վատ կոչելու առողջ համար, ծիծաղելի չէ՞ վատ հռչակել Հայ մը ծագումով Թուրքիացի եւ հրպատակութեամբ անգլիացի: Բայտնի է թէ մենամարտը անձանթ է Հայաստանի եւ թուրքիոյ մէջ, եւ թէ անգլիական օրէնքը զայն մարդասպանութեան հաւասար կը նկատէ:

Եւ դարձեալ, մենք չպիտի ուզէինք բնաւ եւ ոչ մէկ բանի համար Հայուն մը հետ կռուիլ առաջարկ ընդունիլ: Հոն բան մը կայ որ կը հակառակի մեր հայրենասիրական բնազդունեւրուն: Այդ մենամարտ չպիտի ըլլար, այլ եղբայրասպանութիւն: Կային մը ըլլալու է իր սուրը եղբոր մը կոտորելի միտելու համար:

Ինչպէս մեր հայրենասիրութեան ըմբռնումը կը տարբերի սօքս Լօրիս Մելիքովինէն, նոյնպէս մեր քաջութեան ըմբռնումը կը տարբերի անորինէն: Նա կովկասցի հայ մըն է եւ գիտէ թէ տարիէ մը ի վեր է որ Թաթարները հոն ամեն օր իր եղբայրները կը սպաննեն եւ իր քոյրերը կան պատուեն: Լքանել այս սիրելի սրտաբանները արեւնարբու խուժանին ձեռքը եւ մենամարտի հրաւիրել հիւանդոտ ծերունի մը որ երբէք սուրի նըմանող բան մը ձեռքը չէ առնիր. բայց մեզ այս է վատութեան կատարելը:

* * *

Այս միջադէպը, որ վերահասաւ միեւնոյն վայրկեանին՝ յորում մեր ազգային գործունէութեան քառասունհինգ տարեշրջանը կազմարարէինք, կտրած թագուցանող կաթիլին ազդեցութիւնը արտաբերուի:

Այս հայ բժիշկը, ունենալով իւր քով բժշկական ուսանող մը (Մ. Ֆրաք

լիան) եւ իւր ետեւ ամբողջ հայ յեղափոխական կուսակցութիւն մը՝ զոր կը ներկայացնէ Եւրոպայի մէջ, լուսացած է մեզ այնքան թշնամանքներով զոր թուրքերը իսկ, հակառակ մեր մղած բուռն կուռն իրենց դէմ, խնայած էին մեզ մինչեւ ցարդ:

Պէրլինի վեհաժողովին մեր ներկայ գտնուիլը թրքական ոստիկանութիւնէն անհերքելի նկատուիլը զգալով, անոր բանասիրութիւններէն զերծ մնալու համար, Եւրոպայ ապաստանելէս ի վեր, Սուլթանը ստէպ փորձած է մեզ լռեցնել յօգուտ գործադրութեան 61 բողոք յօդուածին որոյ հեղինակութեան մէջ մենք եւս առիւծի բաժին մը ունեցած ենք:

Թէ Լօնտօնի եւ թէ Փարիզի մէջ եղած զինավարժութեան առաջարկները ի զուր անցան: Կ. Պօլիսէն իլիաս էֆ. Չայեանի պաշտօն արուեստը գալ մեր հետ անձամբ համաձայնելու եւ մինչեւ 20,000 օսմ. լիբա նուէր տալու, բայց մենք անոր իմացօցինք բարեկամի մը միջոցաւ թէ զուր տեղը իր ժամանակը պիտի կորսնցնէ: Բերայի չար կատաղարիչը ննվէր պէյ ալ իր կողմէ սաստիկօրէն կընդդէմ հոն մնացած մեր ընտանիքը. եւ մեր աչքերուն կը ցոլցնէր հազարաւոր կայսերական նպաստներ: Մենք առողքօրի մնացինք եւ շարունակեցինք անընդհատ հակութիւնը կընդդէմ, որ միայն մեր կեանքին հետ պիտի վերջանայ: Մենք անով թուրքերուն իսկ յարգանքը վատակցանք, եւ առանց հաճօքի չէ որ վերջերս իմացանք արքայական պաշտօնակցէ մը, Տ. Գ. Մեծատուրեան, «Գուլթան»ի տնօրէնէն, թէ անոր ըսած հնչ օսմանեան զեպանատան մէջ ուր նա անձնական գործի մը համար գացած էր « Մեր բոլոր գրգռիչներուն մէջ միայն երկու մարդեր կան որոնք սառն գիւ պարկեշտ են. Մինաս Չէրազ եւ Ահմետ Րիզա »:

Լ'Առնէկին— թող ներուի մեզ ըսել առաջին եւ վերջին անգամ ըլլալով թէ— մեր ցեղին պատիւը կը բերէր, ոչ թէ միայն իր անկաշտակութիւնները ալ իր գոյութեամբ իսկ: Երբ յոյն, մականդարացի, ալպանացի, թուրք եւ քիւրտ հայրենասէրները կը հիմնէին եւ

կը վարէին ֆուսաներէն լրագրողներ որոնցմով իրենց ազգային խնդիրը կը պաշտպանէին, ամօթով կը մնային Հայաստանի մասին՝ որ Ասիայի մէջ եւրոպական քաղաքակրթութեան զբօշակակիրը դերը կը կատարէ, իրենք ալ չունենալնուհ համար մարդիկ ուրիշ կարող ըլլան ազգային օրկան մը խմբագրել (Բոս Առնէկին, որ միայն հինգ տարիէ ի վեր կը հրատարակուի, խմբագիրը ֆուսանացի մըն է, Մ. Բիլյաղը): «Լ'Առնէկին» այդ պակասը կամրողընչէր ինչպէս Բարիզի առաջնաւ կուէր ամբար երկու անգամ եւ անգլիերէն տպագրութիւնով միասին:

Մեր գոհողութիւնները քննադատուեցան միայն փոքր թուով հայերէն, եւ մենք մեր հետ գերեզման պիտի տանք յիշատակը անոնց ազնիւ բարեկամութեան: Մենք հարելեակ մը վճարող բաժանորդներ ունեցանք, որոնց վճարքը հաղիւ կը գրէր մեր տպագրութեան եւ թղթատարութեան ծախքը: Հակառակ մեր բոլոր անձնուրացութիւններ, մենք շարունակաբար հաւաքածուեցանք զիրարաներու խումբէ մը որոնք անդունդ գահավիժուցին մեր հայրենակիցները Թուրքիոյ եւ Ռուսաստանի, եւ որոնց մեր անկախութիւնը ու մեր չափաւորութիւնը հաճելի չէր: Անոնք ջանացին մեզ բարոյապէս մեղցնել մամուլի մէկ մասին մէջ. յերուելով ամեն տեսակ այլաբան զրպարտութիւններ: Սպասական նամակներ ընդունած ենք յաճախ, եւ ոճրագործ ձեռքը մէկէ աւելի անգամներ քսուած անցած է անպաշտպան մարդուն մը որ իր ամեն բանը զոհած է ճնշուած ժողովուրդի մը ծառայելու համար:

Նոյնպէս ալ զգալի տպերախոտութեան է եւ զանազան մեր զէմ լարուած գաւաղորտներէն, մենք զմեզ գտանք նոր տպաւորութեան մը տակ որ եկաւ մեր հոգին պաշարել: Այդ յօդուածները չէ. ոչ ալ յուսահատութիւնը: Այս աւելի անդիմադրելի բան մըն է այն. զգուշաց:

Այսօրու ընէ անդին Լ'Առնէկին չը պիտի հրատարակուի:

Լ'Առնէկին

ՍՈՒԼԹԱՆԸ ՍՊԱՆՆԵԼՈՒ
ՓՈՐՁԻՆ ԴՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ
(Արատագրուած «ԱՐԵՆԵԼՔ» էն)

[Շար. նախորդ թիւէն]

ԸՆԴ. ԴՏԱՆԻԱՋԻՆ ՃԱՌԸ

Գալով «Ատալ Պէրլին»ի, այդ ալ ժընձվ գտնուող բուն իսկ «Դրօշակ»ի կեդրոնական վարչութեան հասցէն է. թէեւ ինք ոճիր գործելու եպիսկոպիտական համար այդ անիծապարտ անձանց հետ համախորհուրդ կը գործէ: սակայն ի հարկին երբ քօմիթէին ուրիշ տեսակ մտադրութեանց ու որոշանքը համարժէտ չըլլայ, իր համակարծիք չը գտնուելուն պատճառները այդ քօմիթէին զեկուցանելու եւ կամ իւր անիծապարտ մտադրութիւններով քօմիթէին խորհուրդ տալու վայրագ նպատակով իր քովը պահած է վերողբեալ հասցէն: Միանգամայն հայ յեղափոխական զաղափարներու վերաբերեալ բոլոր եպիսկոպիտական հրատա-

րակոթիւնները հաւաքելով անոնց վերասակար պարունակութիւնները քննելու նպատակով ալ վերոյիշեալ «Ատալ Պէրլին» հասցէով քօմիթէին նամակ գրել է. սակայն նոյն հրատարակութեանց փոխարէքը կարելոք գումարի մը հասնելուն համար, ետ կեցեր է զանոնք բերել տալէ: Վերջին անգամ ալ. եղեռնական արարքէն երկու օր ետքը եւ իր ձերբակալուելէն առաջ, նամակ մը գրել է թէ եպիսկոպիտական մասնակցութիւն ունեցող եւ Կ. Պօլսէն փախչելու կարելիութիւն չունեցող անձեր թէ կան, եւ մանաւանդ կառապան Թօրս Կ. Պօլս կը "զրտնուի. եւ եթէ քօմիթէին կողմէ Կ. Պօլս զրկուելիք անձեր կան, եթէ իրեն դիմեն, անոնց պիտի կրնայ օգնել: Թօրսի գրասեղանէն գտնուած եւ թարգմանութեան յանձնուած թուղթերու պարունակութեանը գալով, ատոնք «Բոս Առնէկին» լրագրէն եւ անարշիթական հրատարակութիւններով ծանօթ «Լ'Էսո-նօրէն» լրագրէն կտրուած անիծապարտ յօդուածներ են: Միանգամայն կարգ մը թուղթեր գտնուեցան, որ Լույս թերթներուն չարամիտ հրատարակութիւններէն ու յոռետես յայտարարու-

թիւներէն նոթագրութիւններ կ'յին: Թօրս այդ մասին պահանջուած քաջատրութիւններուն իրեն պատասխան յայտարարեց թէ ցանկի նման բաներ են իր կողմէ կայսերական վարչութեան զէմ կտրք մը վը նասակար հրատարակութիւններ եւ եպիսկոպիտական վարչութիւններ ինչու համար. նաեւ բոլոր թե ինք հազուապէս կերպով կարգ մը յօդուածներ կը գրէ այդ լրագրողներուն: վաւարապէս քննադատները ծանօթ պայթումներ հետեւանքով մնաւ, Թօրս յօդուած մը գրեւ եւ «Դրօշակ»ի վարչութեան զրկելէ՝ հասկընալու վաւարապէս կենսագրութիւնը որ «Դրօշակ»ի քօմիթէին քով եւ կեդրոնական վարչութեան մէջ արձանագրուած է, սակայն պայման գրել է որ իր մահէն ետքը հրատարակուի «Դրօշակ» լրագրին մէջ:

Իր մահուան ժամը անորոշ ըլլալուն համար, այդ յօդուածը անորոշ ժամանակ մը անցնելէ յետոյ, «Դրօշակ»ի մէջ հրատարակութեան յետաձգման պարագան բացատրեց իրեն եղած հարցումներուն պատասխանելով, եւ ըսաւ թէ քնականաբար, իր կեանքի տեւողութիւնը սահմանափակ ըլլալով ինքնին եղեւ:

նական արարքին տունն ի գործ դըրուած եղեռնական պատրաստութեան համաձայն, (Ատառած երկար ու բարեբաւար կեանք պարգեւէ Օգոստոսի 1901 թիւին) այս եպիսկոպիտաբար օտար հպատակներու կողմէ գործուած ըլլալու կարծիք առաջ բերելով, վէհ. Սուլթանին նկատմամբ կատարեալ սեծ սէր, հպատակութիւն եւ հատարարութիւն ունեցող կալս. զինուորներուն եւ հրպատակներուն կողմէ օտարներուն զէմ յարձակում մը հաւանական էր, եւ ասիկա որոշուած էր անիծապարտ բաղձաբլին համաձայն:

Անբաստանեալ Թօրս՝ վաւարապէս հետ յարաբերութիւնները ամբապնդելով խոզվարարական գաղափարներու ու առաջադրեալ գործողութիւններու հետամուտ ըլլալէ յետոյ, այդ քօմիթէինը ժամանանական ծրագիր մը պատրաստած են, Օսմ. Պանդան օղը հանելու համար: Այդ բանին համար պէտք եղած պատրաստութեանց ձեռնարկած են թէեւ, սակայն վերջիւրեւ, կարգ մը պատճառներով եւ մանաւաւրաբար ոճարին գործադրութեան վերաբերեալ անիծապարտ որոշումին կիրարկումը մտադրուած ըլլալուն համար յետա-

ՊՈԼԻԿԱՐԱՅԱՅ ՎԱՐՔԱՐԱՆՆԵՐԸ

Պոլսոյ պատրիարքէն տեղւոյս թաղ Խորհրդոյ ուղղեալ հետեւեալ նամակը և իշխանական պատասխանին պատճէնը կրնձայենք Պոլկարիա հաստատուած մեր բոլոր ազգայնոց լուրջ ուշադրութեանը :

ՊԱՏՐԻԱՐԿԱՐԱՆ

ՀԱՅՈՑ

Համար 625

Պատ. Անգամք Թաղ Խորհրդոյ

Նախորդ տարւոյ զեկտ 10 թուականաւ սեր ուղղած շրջաբերական գրութեամբ ծանուցինք ձեզ թէ Պատրիարքարանիս դիմումին վրայ՝ Պոլկարիոյ Հանրային Կրթութեան Վսեմ. Նախարարն անցեալ գարնան տարւոյն համար բացառիկ շնորհ մըրած է Ազգ. վարժարան ց մէջ պայտօնավարող ուսուցչաց և ուսուցչուհեաց մասին :

Այս առիթով այս առժամայ թոյլտուութիւնն ա՛րաւական լինելով տարւոյս օգոստ. 9 ին զայձեալ գիր մը մատուցինք Պոլկարիոյ բարձր. Իշխանին, եւ բացատրելով թէ՛ ըստ որում երկրին սահմանադրական օրէնքն կ'երաշխաւորէ Պոլկարիոյ ոչ-0րթօտոք քրիստոնէից իրենց լեզուին եւ Եկեղեցւոյ վարդապետութեանց ու աւանդութեանց ուսուցումը, եւ ըստ որում անդուին միմիազնեւին ելնող հայ ընթացաւարտք չունին պէտք եղած ծանօթութիւնը եւ ձեռնհաս չեն նոյն այդ ճիւղերը ուսուցանելու Պոլկարիոյ հայ վարժարանաց մէջ. եւ Պատրիարքարանէս վրկայեալ ուսուցիչք մինչեւ ցարդ աւանդած են նոյն դասերն. խնդրեցինք որ ըստ առաջնոյն բաւ համարուն Պատրիարքարանիս կողմէ յանձնուած ուսուցչական վկայագրին, որպէսզի անվթար պահուին երկրին սահմանադրական օրինօք երաշխաւորեալ ոչ-0րթօտոք ժողովրդոց գոյութեան պատկանեալ իրաւունքներն :

ձգուած է այս ծրագիրը : Այդ բանը իրեն ըսած է յամուէլ Ֆային որ խոովարարական ծանօթ մամնոյն մէջ մասնաւոր գիրք մը ձեռք բերած է : Նոյն իսկ Սօֆիայի մէջ 1904 Վետր. 19 ին կատարուած գումարումին մէջ, ուր եղեռնական ոճրին որոշումը արուած է, խոովարարական պետերուն խորհրդակցութեան խառնուած եւ բանախզութիւն մը արտասանած ըլլալը յայտնած է :

Երբ ամբաստանեալ Ժօրիսի առաջարկուեցաւ յամուէլ Ֆային նախկին վիճակին ու արարքներուն չըկատմամբ տեղեկութիւններ ու բացատրութիւններ տալ, ան ըսաւ. — յամուէլ Ֆային հայ խոովարարներէն ըլլալով Պարտի մէջ ուսուցչութիւն ըրած ատեն երկրէն վտարութեմ ու աքսորուած էր : Խոովարարներուն պետերէն ըլլալով, եղեռնական պայթման մը հետեւանօք մեռած, եւ իր վրայ կենսագրական ծանօթութիւններ ու պատկերը հրատարակուած էին Բարիզ հրատարակող «Բրօ Արմէնիա» լրագրին մէջ : Գալով յամուէլ Ֆայինի եղեռնական որոշումներուն իսկութեան. եպիսկոպիտ և ծանօթ ձեռնարկէն զատ, պանքաներու պէս ելմական հաստատութիւն-

Այս անգամ Մայրաքաղաքիս պուկարական Գործակատարութիւնն հաղորդած է մեզ նորին Արքայական Բարձրութեան Պոլկարիոյ Իշխանին ահմական քարտուղար Մ. Տօգրօվի տարւոյս սեպտ 16 թուականաւ պատասխանագրին թարգմանութիւնն, որով ծանուցուած է թէ կրթական Նախարարն նկատողութեան առնելով այդ ուսումնական աւանդելու ձեռնհաս հայ ուսողիչներու պակասութիւնն՝ պիտի չարուանակէ պիջումներ ընել Պոլկարիոյ Հայ վարժարանաց ուսուցչական մարմնոյն համար, այսու հանդերձ փափաք կը յայտնէ որ պէտք եղած միջոցները ձեռք առնուին կրթական օրինաց տրամադրութեան համապատասխանող ուսուցչական մարմին մը պատրաստելու և ամեն տարի նոր արտօնութիւններ չը խնդրելու, որ կրնայ օր մը զլացուիլ : Հետեւաբար ներբախեալ հաղորդելով նոյն պատասխանագրին իսկական պատճէնը՝ կը յանձնարարեմք նկատողութեան առնուի անոր պարունակութիւնն եւ օգտուել այդ կարգադրութեան և եթէ որ եւ է գործողութիւն ունիք հաղորդել մեզ ժամանակին :

Մնամք Աղօթարար Պատ. Կ. Պօլսոյ ՄԱՂԱՔԻՍ ԱՐԲ .

26 զեկտ. 1906

Կ. պօլիս

ՊԱՏՃԷՆ

Ն. Ա. Բ. Պոլկարիոյ Իշխանին Գաղտնի Դրասնեակի Տնօրէնութեան կողմէ 16 սեպտ. 1905 թուականաւ եւ 597 թիւով ի Պօլիս Պոլկարիոյ Դիւանագրական Գործակալութեան ղրկուած նամակին թարգմանութեան պատճէնը :

«Իբր հետեւանք իմ օգոստ. 26 թիւ նամակին, պատիւ ունիմ ձեզմէ խնդրելու որ հաղորդէք նորին ամենապատուութեան Հայոց Պատրիարքին, թէ ի պատասխան իր խնդրագրին զոր ուղղած էր Ն. Ա. Բ. Իշխանին, իշխանապետութեան Հանրային Կրթութեան Նախարարութիւնը նկատ-

ներ, ինչպէս նաեւ օթէններ, հիւրանոցներ, պաշտօնարանի նման պաշտօնական ու անհատական շէնքեր քանդելով ու ողը հանելով խոովութիւն յարուցանելու մասին անոր ունեցած եղեռնական մտադրութիւնը հաստատուած է, թէ և անոնց գործադրութիւնը առժամայէս լետածը ըլլայ :

Այստեղի խոովարարական ժարմնոյն կազմակերպիչը յամուէլ Ֆային ըլլալով՝ վերեւ մանրամասնօրէն գորուած անձերուն եւս իսկական ինքնութեան վերաբերեալ բացատրութիւններ ուղղուած Ժօրիս այդ մասին յայտարարութիւններ ըրած է. ըստ այսմ քօմիթէներուն գործառնութեանց տեղեակ ըլլալը եւ իր անիծապարտ ընկերներուն վերաբերեալ ճշգրիտ տեղեկութիւնները չծածկելը ծանուցուած է : Սակայն, ինչպէս կըլլայ, Պօլսոյն բացատրութիւնները տալէ հրաժարելով յայտնած է թէ Ռուսիան Ֆային, ըստ ինքեան, յամուէլ Ֆայինի աղջկը չըլլալով կովկասցի ընտանիքի մը գոթտուն է որ երկրին մէջ ուսում առնելու ջանացած ու խոովարարներուն միացուած է : Մինչեւ հիմա իր ընտանիքը տեղեկութիւն չունի անոր ուր գտնուե-

տողութեան առնելով պակասը պահանջելի յատկութիւններով օժտուած քնտրելիներու պիտի շարունակէ ինչպէս անցեալին մէջ թոյլտուութիւններ ընել Պոլկարիոյ մէջ 500 վարժարաններու ուսուցիչներու մասին, հակառակ կրթական օրէնքին 58 157 եւ 199 յօդուածներուն. բայց սակայն, բաղձալի է որ սրբազան պատրիարքը հարկ եղած միջոցները ձեռք առնէ պատրաստելու համար օրէնքին պահանջին համապատասխանող հարգիկ եւ ամեն տարի չինդրել թոյլտուութիւններ որոնց չնօրնումը կրնայ օր մը մերժել նախարարութիւնը : որով հետեւ օրէնքը այդ մասին յստակ է :»

Տօգրովից

ԱԶԳԱՅԻՆ

Լօնտօնի մէջ սկսած է հրատարակուիլ Բոս Առաւելու անունով Անգլիէի մէջ թերթ մը հայ գատին պաշտպանութեանը նուիրուած : Այս նոր թերթը իր առաջին թիւին մէջ ղետեղելով Պէտլինի 61 յօդուածը յիշեցուցած է եւրոպական պետութեանց պարտականութիւնը հայ ժողովուրդին, և մասնաւէրապէս Անգլիոյ յանձնառութիւնը՝ Կիպրոսի պայմանագրութեան 1 յօդուածով :

Յարատեւութիւն և յաջողութիւն կը մաղթենք մեր այս նոր պաշտօնակցին :

—Լաթինօ—Սլաւ մեծ կազմակերպութեան Կեդր. վարչութեան կողմէ եղած հրաւերի մը վրայ Տ. Մ. Չերազ ընդունեւ է այդ կազմակերպութեան օւկանը եւ զող համանուն հանգէսին ուշխատակցիլ, նկատելով թէ այդ հրատակութեան գլխաւոր նըպատակներէ մին է ճնշուած ազգերու ազատութեանը աշխատիլ

լէն : Սամուէլ Ֆայինի քով գտնուելով և անոր աղջկան տեղ զնելով ինքզինքը. խոովարարական նպատակներու հետապնդումը իրեն պարտք համարած է : Նաեւ խոովարար Լիբարիքս Պաքօի բնակիչներէն և հայ հասարակութեան ըլլալով, իր երկրին մէջ ոճիր մը դրոճելէն եւ զատապարտուելէն յետոյ, բանտէն փախած է նենգութեամբ և «Դրօյակ» խոովարարական մարմնոյն մէջ մտնելով ի վերջոյ իր պատասխանատուութեան տակ ստանձնած է այս տեղի խոովարարական գործերուն վարչութիւնը : Իր կիներ, յօֆի, Մարի Զարիւն անուամբ ծանօթ, եւ կովկաս ընակող գերման մարզումը կուսակը, կովկասի խոովարարներուն եւ հոն տեղ ունեցած նպատակներուն համար ցանաղիք լեղող խոովարարներուն պատկանած է : Իրարմէ տարբեր ու ի հարկին իրարու օգնել խոստացող ուրիշ հայ քօմիթէներու գործադրութեան միջնորդներէն ըլլալով, պարտաւորիչ կերպով թիֆլիսէն Ժընէվ կանչուած է Այսպէս Լիբարիքսի միաւալով, երկուքին միջեւ ապօրինի յարաբերութիւններ հաստատուած եւ միասին ապրած են : Ամբաստանեալ Ժօրիս յայտնած է Քարլ Եւովանովի-

և թէ հանդէսը, իր լ'Առմէնիէն տասնապատիկ աւելի հրատարակուելով, ամբողջ աշխարհի վեհապետներուն, կուսակցապետներուն և մեծ թերթերուն ու հանդէսներուն կը զրկուի : Տ. Չերազ մերժած է իր աշխատակցութեան փոխարէն վարձատրութիւն ընդունիլ :

—Ամերիկայէ Տ. Թալչանճեան Պօլսոյ աղքատացի նպաստ 100 ոսկի Պատրիարքին ղրկած ըլլալով, այդ գումարէն 30 ոսկին Ս. Ծննդեան առթիւ բաժնուած է Գում-Գարուի աղքատներուն :

—Ուրախութեամբ կ'իմանանք թէ ամբողջ Պոլկարիոյ վաճառականական ասպարէզին վրայ առաջին դիրքը գրաւող Տ. Սարգիս Գույումճեան գնած է նաեւ Ֆիլիպէի Օսօլտի—Պաք մեծ մը թերանոցը չորս միլիոն ֆր. թ փոխարէն :

Ինքօգնութեամբ առաջ եկած և օր ըստ օրէ հսկայաքայլ յառաջացող մեր այս ազգակցին նոր յաջողութիւնները նորագոյն բարեգործութիւններ մեզ յուսադրբել կուտան, որովհետեւ վստահ ենք Տ. Սարգիս Գույումճեանի բարեացակամութեան վրայ, որուն ապացոյցները տեսնուած են քանիցս :

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՀՐԱԽԷՐ

Որհորդոքս համախորհուրդ Պատ. Հոգաբարձութեան հետ անհրաժեշտ համարեց գարնան եկամուտները ապահովող մի քանի կալուածներ ձեռք բերել, մտադրեց ազգ. պաշտօնական մարմիններէ անկախ նոր ընկերութիւն մը կազմել որ նպատակ ունենայ սոյդ զաղաւարը բարեգործելու :

Այն խնդրոյ և զայն իրականացնելու միջոցներուն վրայ խորհրդակցե-

չին այս տեղի բնակիչներէն, եւ Թըրասա Եւովանովիչին Ռուսիացի ըլլալը, բայց Սիլվիօ Ռիչիին կամ վահանին ուր տեղացի ըլլալը՝ չի գիտերու իսկ Քարլ Եւովանովիչին հետ գտնուած տիկին Ալքովայի ոտսիացի ըլլալը յայտնած է որ խոովարարական թղթակցութիւններ կատարած եւ քօմիթէներու յարաբերութիւնները զիւրացուցած է, եղեռնական արարքէն բաւական ատեն առօջ խոստալով Կ. Պօլսէն : Ժօրիս պնդած է թէ՛ այդ անձերուն նկատմամբ ուրիշ ո եւ է տեղեկութիւն չունի :

Հետեւաբար, մասնաւոր քննիչ յանձնաժողովին կողմէ կատարուած քննութիւններով եւ ջանքերով անժխտելիօրէն ելեւան հանուեցան անիծապարտ անձերուն ինքնութիւնները եւ խոովարարական արարքներն ու գործողութիւնը, եւ ասիկա կայս. ամենամեծ յաջողութիւններէն ըլլալով, մանրամասնաբար ամբաստանեալներուն երեսին յետցեցան երեսն հանուած եղեռնական արարքները ու ամէն կարգի ձեռնարկներու

(Շարունակելի)

ըստ համար կը հրաւիրեմք արգոյ հայ հասարակութիւնը յառաջիկայ կիրակէ, 15 յունվար, ժամը 2 ին կէս օրէն վերջ, ներկայ գտնուելըդ հանուր ժողովին յազգ. վարժարան :

Ի Դիմաց թաղ. կորէրդոյ
ատենադպիր ատենապետ
Ն. Գ. Քհսրանեան Խ. Ազմաւորեան

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹ

ԹԻԻՐՔԻԱ

Պիր չոգ ինկիլիզ ասըղատէ-
կեանը վէ մէօթէպէրանը Մ. Ա.
մերկա ճումհուրիյէթ ըէյիսի
Մ. Բողվէլթէ պիր իսթիտ թաղ-
տիմիլէթիմէնի մէսէլէսինին Լա-
Հէյ գօնֆէրանսընտա հալլ ու
ֆասլ օլընմասընը ըէճա իթմիլ-
տիրէր :

— Բէզա 14 եպիսկոպոսար, 51
բորֆէսէօրէր վէ 56 ֆրանսըղ
մէճլիսի ալան վէ մէպուսան ա-
ղալարը տիկէր պիր իսթիտ ի-
լէ Մ. Բողվէլթէ թէքլիֆ իթ-
միլէրէթ թիւրքիտա իճրաի
իսլահաթ իչիւն տէվլէթլէրի պիր
գօնֆէրանսա տալէթ իթսին :

— Ինկիլիզ տէվլէթիինին թալէ-
պի իւզրէ Սուլթան եէնի պիր
իրատէ իլէ մատէն իլէրի ի-
չիւն ինկիլիզ վէ ֆրանսըղ իմ-
թիաղճըլարընա եէնի միւսատէ-
լէր վէ սուհուլէթլէր վէրիլմէ-
սինի էմր իթտի :

Թիւրքիայա իտիսլ օլընաճաղ
էճնէպի մալլէրինէ 100 տէ 3
կէօմրիւ քարթըրմաղ իսսուսըն-
տա ինկիլթէրանըն ըէյինի ու-
մաղ իչիւն Սուլթանըն պու թէ-
պէսիւմի իչի գօլալաթտըրմըլ
տէմէք տիր :

— Պուլկարիա վէ թիւրքիա
պէյնինտէք թիճարէթ ահտնա-
մէսինի Պապը Ուլի եէնիտէն
թէտղըղ իթմէքտէ օլուպ, իքի
հիւքիւմէթ պէյնինտէ հուսուլա
կէվիլ օլան միւնաղալարըն
հալլ օլաճաղընը Սթանպուլտան
պիլտիրիյօրէր :

— Ժօրթի կիւթա նամ նամտար
րուժ աչղիա ըէյիսի Սէլանիկին
Գարաֆէրիա գաղաւթնտա թու-
թուլուլ տըր :

— Սթանպուլտան շէօյլէ պիլտի-
րիլիյօր : Սթիւպտէն ալընան
մալիւմաթա նաղարէն, իլք պա-
հարտա վէ եաղըն մէղքիւր վի-
լայէթաթ Պուլկարար ըսեանը
ուժու մի գալտըրաճաղար :

— Արապիստան թիւրք օրտու-
սընըն սէր գօմանտանը միւշիւր
Ֆէյլի բաշանըն Արապ ասըլա-
րընտան էօլտիւրիւմէսինին հա-
վատիս թատիգ օլընմատը ի-
սէտէ, թիւրք ասաքիրինին թէհ-
լիքէլի վալիյէթտէ պուլընտըլը
սահիհ տիր :

ՐՈՒՍԻԱ

Կ Ա Վ Կ Ա Ս Ի Ա

— Ա. Վէսթրիկին պէյանը իւզ-
րէ, ինթիսապաթ իչիւն իւթիւ-
պուրկտա իչիւրիւն նապ իթ-
տիկի մուրաիասարը հիւքիւմէթ
թուլուպ, անլէրին իչիւ օլմա-
յուպ իսթիւլալըլար օլտըղա-
րընը էլէ կէչէն էվրաղարէ
թէպէյիւն իթմիլ տիր Պու եօլտա
տէրտէթ օլընանլար 22 ըիլի
տիրէր : քէզա էհէմիյէթլի էվ-
րաղար թուլուլուլ օլմաղլէ
պուստան պէօյլէ իսթիւլալ թէչ-
քիւլաթլ, միւշքիւլ օլաճաղ զանն
օլընիյօր :

— Բէզա մէղքիւր աթանըն
մէնպաի մէվսուղէտէն ալտըլը
մալիւմաթա պինտէն « Մ. Վիթէ
մանիֆէսթին անքեմալըն ալնէն
իճրա իթմէք իսթմէթլար » կիպի
շայէալարըն ալ ու էստը օլմա-
յուպ, սնար իսթիւլալըլարըն
վէ անարշիսթլէրին ուլտուրմալ
էալանլարը օլտըղընը, վէ աքսի
օլարապ, Մ. Վիթմէ Չարըն մա-
նիֆէսթինին թէմամը իլէ իճրա
իտէպիլմէք իչիւն սալ ու զալ-
րէթտէ պուլընտըղընը թատիգ
իտէյօր :

Իսթիւլալըլարա գարշը Մ.
Վիթէնին էլէ ալտըլը շէտիտ
թէտպիրլէրլէ տալիս թէպէյիւն
օլընիյօր ըիլ տէյօր մէղքիւր Ա-
ման, հիւքիւմէթ մանիֆէսթ-
լէ վառ օլընան պիւթիւն իս-
լահաթ իճրա իթմէկէ արգուքէշ
տիր : Չիրա էկէր պու շէտիտ
թէտպիրլէր մուվաղղաթէն էլէ
ալընաղ իսթ իտի Տուճալա մէ-
պուսան ինթիսապ իթմէք ի-
չիւն ֆրրաթ գալմալար ըտը :

— Բէթրապուրկտա վէ ճիւլար-
տա կիճէ վէ կիւնտիւղ եօղլամա-
լար տէվալ իթմէքտէ օլուպ տի-
նամիթ վէ սալիւր էճալար վէ
սիւհալար հէր կիւն պուլընմաղ-
տա տըր : Իմրէրաթօրըն վալի-
տէսինին գօնաղընա եաղըն պիր
մահէլտէն քիւլիլիյէթլի պօմպա-
լար պուլընմըլ տըր :

Թիֆլիս 3/16 Յունվար

Շուշիտէն էրմէնի գաղընլար
պա թէլէկրաֆ վալիինին զէվճէ
սինէ միւրաճաթլէ, թաթարա-
րըն վէ Գիւրտէրին զուլուճա-
րընա գարշը էրմէնիլէրին մու-
հաֆաղա օլընմասընը վէ աճլրպ-
տան վէ սօվուգտան գուրթա-
րըլմասընը ըէճա իթմիլէր
տիր :

Կօրի վէ Տիւշէթ գաղալարըն-
տա (Թիֆլիս վիլայէթի տալի-
լինտէ) իսթիւլալըն եաղըմաղ-
տա օլմասի սէպէպի իլէ իտարէի
հարպիէ իլան օլընտը :

Կօրի գաղար շըմէնտըֆէր
սթատիօնլարը ասքէրլէրաէն իչ-
ղալ օլընմըլ տըր :

Պիր ալայ ասքէր Միխաիլօլա
վէ Պորշօլինէ տօղրու իլէրլէմէք-
տէ տիր :

Թիֆլիսէ մուհիմաթ նաղի
իչիւն Պորշօլին սթատիօնընը իչ-
ղալ իթմէք իգթիլա տըր :

Պիր գալ սթատիօնլար քէօյ-
լիլէր խարապ իթտիլէր :

Սուրան թիւնէլի գուլանըլ-
մաղ հալտէ տիր, զիրա իքի մա-
քինալար պիր պիրինէ գարշը
իսթիմ վէրէրէք թիւնէլ իչինտէ
բարէլէնտիլէր :

Ասքէրլէր Գուրթաիտէն իւշ
զօլ իւզէրլինտէ իլէրլէմէքտէ
տիրլէր :

— Կալկասիանըն տաղըղ գը-
թալարընտա պիր գալ գաղա-
տա Կիւրճիլէր վէ սալիւր եէր-
լի գապիլէլէր ըսեանլէ մահէ-
լին հիւքիւմէթինի զօլմալ վէ
քէնտիլէրի պիր նէվ իտարէի
ճումհուրիյէ իլան իթմիլէր
իտէտէ, պուսնլար թէմէլիլ հա-
լէքէթլէր օլուպ, եաղընտա ֆա-
սըլ ու թէսլիւր օլընաճաղ տըր :
զիրա իգթիլալարըն կէօրէ առ-
քէր օլ ճիւշէթէ կէօնտէրիլտիկի
պիլտիրիլիյօր :

ՄԻԻԹԼԵՆՎԱԼԻ

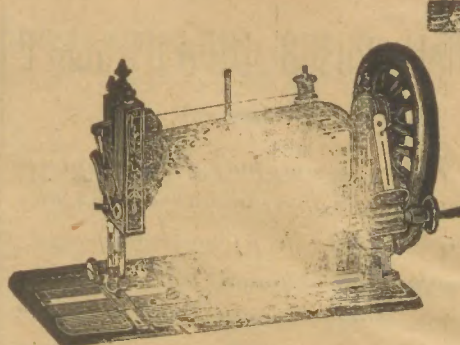
Մ. Արման Ֆալիէր էքսէրիյէ-
թի արա իլէ Ֆրանսա ճումհու-
րիյէթինէ ըէյիս թալիս օլընտու-
րէյիսի սապրգ Մ. Լուպէնին
միւտտէթի մէմուրիյէթի պու
վետր, ալընտա պիլթէյօր :

— Ինկիլթէրանըն եէնի մէ-
պուսան ինթիսապաթ իճրա օ-
լընարապ, իպէրալարտան 245,
իւնիօնիսթլէրտէն (գօնսէրվա-
թօր) 112, իչիլէր ֆըրգասըն-
տան 41 վէ միլլի (նասիօնալիսթ)
ֆըրգատան 79 զէվաթ մէպուս
օլմուշար տըր :

— Մարոք գօնֆէրանսը Ալճէ-
զիրաստա թէճէմիւ իթմիլ
տիր : Շիմտիլիք իլք մէճիլէր
տէ էն գօլայ մէսէլէլէր իչիւն
միւշէքէրէ օլընիյօր : Մարոքըն
իտարէի ինզըպաթլէսինի (ս-
տիկանալան) քիմլէրէ իհալէ
իթմէք մէսէլէսի սօնա պրաղը-
լիյօր : իլթէ եարանըն գարճը-
ղը օրատա գօրաճաղ կէօրինիյօր :

— Աստրիա վէ Հունգարիա
հէյէթի վիւքէլալարը խարճի-
յէ նաղըրը գօնթ Կօլուլիսթի-
նին ըէյիսէթի ալթընտա ագ-
թը մէճիւս իտէրէք, Սեպիւս
վէ Պուլկարիա իլէ թիճարէթ ահ-
տընմէլէրինի եէնիլէմէք խու-
սուսընտա միւշէքէրէ իտուպ, Սօ-
ֆիա վէ Պէլկրատ գօնսօլուս-
րընա թալիմաթ վէրտիլէր :

Պուլկարիա իսթ շիմտիլիք Աւս-
տրիա վէ Հունգարիա մալլէրինէ
ճարի օլան էճնէպի թիճարէթ
ահտնամէլէրինին էն միւսաաէ-
լիսինէ թաթպիլէն կէօմրիւք
ալմաղտա տըր :

ՏԻՔԻԹ ՍՍՔԻՆԱԼԱՐԸ

ԱԼԵԱ ՎԵ ՈՒՃՈՒՋ

Գատընլարա, գօնտուրաճըլարա վէ
թէրլիլէրէ մախսուս էնվաի տիքիշ
մաքինալարը վաճառ վէ Բրօվատիա մա-
նիֆաթուրա մաղաղալարըլըղտա մէվ-
ճուտ օլուպ, ֆիաթճա պաղալարըն-
տան 100 տէ 30 նօգսան սօթմաղտա
օլտըղըմըղ կիպի, միւշէրլէրէ սու-
հուլէթ օլմաղ իչիւն հաֆիտաա 2-3
ֆրանգ էօալմէք շարթը իլէ վէրէսիլէ
տալիս վէրմէքէյիլ :

Սաթըղըմըղ մաքինալար գաղալն
սաղաթլանըլար իսթ մալլէթիլգտէ
պուլընտա մահիւր մաքինալար Մ. Յով-
հանէ Շիրինեան կիտուպ մէճանէն
թաթիր իւլը վէ աճէմիլէրէ էօլլէտիր :
Բէզա Լակի մաքինալար սաթըն ա-
լըր վէ Սրաթա իտէրլը :

Վէրմէքտէ օլտըղըմըղ չու սուհու-
լէթլէրտէն պիլ իսթիֆատէ ալա վէ
ուճուղ պիրլէր մաքինա սահպիլ օլ-
մաղ արգու իտէլէրի էլ հէր ճիւշէթ
իսթնուտ պըրաղաճաղըմըղ վառ էյ-
լէրիլ :

ՄԻԲԱՅԷԼ Ս. ԳԱՊԱՏԱՅԵԱՆ
(Չիլէքճի օլուլ)
Պաքաճըլար Ն. 233

Le Courrier Europe'en

Ֆրանսիւն ալա չարաթաթիլը որ կը
գրադի քաղաքալիս, ալթմէսիկան եւ
րնիլիւրալալան ինդիլիւրիլ ու գրա-
կանութեամբ եւ մանաւանդ իրեն
սկզբունք րնտաճ է ճիւշտ ժո-
ղովուրդներու իրաւունքին պաշա-
պանութիւն, կը հրատարակուի ֆր-
անսալի ոստանին մէջ գրաղէտնե-
րու խմբակի մը վարչութիւն տակ
եւ րազմաթիւ աշխատակիցներու մաս-
նակցութեամբ :

Բամնեղինէ տարիկան 15 ֆր.
վիցամսոյ 8 ֆր. : Բաժանորդագրուիլ
ուզողը կրնայ իր գտնուած քաղաքի
նամակատան վարչութիւն կամ իրմ-
րադրութեան սա հասցէին գրիմիլ :

280 Boulevard Raspail,
(Paris)

ԹԵՅ ԹԵՅ ԹԵՅ

Ընտիր եւ հոտաւէտ գուտ չինա-
կան թիւ գործածել ուզող փափ-
կաճալակ յաճախորդներ թող զիմն
Տ. Հրանտ Երկանեան խանութը,
Բրեսլաւսքա փողոց թիւ 24, Հայ-
կական Ընթերցարանին կից, հաս պի-
տի գտնեն նաեւ ընտիր գուլպաներ,
ֆանէլաներ եւ այլն :

Одговорникъ А. Курбетиянъ
печпаят а Д. Тодоровъ и С-ие—Врза

